

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930

Konu : Akrabası Olmayan Şoförleri  
Çalıştıranlara Sıra Hakkı Verilmemesi

**..... VALİLİĞİNE**  
**(Ticaret İl Müdürlüğü)**

İlgi : 22.06.2017 tarihli ve 95741924-251.99/00026025282 sayılı yazınız.

İlgi yazınız eki ..... 'a ait dilekçede özetle; ortağı olduğu S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifindeki sıra hakkını kendi aracı ve bu aracında çalıştırdığı işçiyle kullanmasına rağmen işçinin birinci derece akrabası olmaması hasebiyle yönetim kurulu tarafından karar alınarak sıra hakkının kullandırılmadığı belirtilmekte ve aracının sefere başlatılarak gasp edilen haklarının iadesini talep etmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin Genel kurulun görev ve yetkilerini sayıldığı 23 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 13 üncü bendinde; "Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esaslar ile ilgili Yönetmeliği tasdik etmek ve bu yönetmelikte yapılacak değişiklikleri karara bağlamak," ve Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkilerinin sayıldığı 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasının 1 inci bendinde; "Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esasları kapsayan bir yönetmelik hazırlayarak genel kurulun onayına sunmak, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikler konusunda da genel kurula teklif götürmek," hükümleri öngörülmüştür.

Yukarıda zikredilen anasözleşme hükümleri kapsamında, anılan kooperatif yönetim kurulunca hazırlanan ve genel kurulca kabul edilen bir taşıma yönetmeliğinin mevcut olması ve bu yönetmelikte de ortakların araçlarında sadece birinci derece kan veya sıhri hısımlarının çalışabileceğinin düzenlenmiş olması durumunda bahse konu yönetmelik maddesinin hukuka aykırılığı kapsamında ilgili ortak tarafından konunun yargıya intikal ettirilebileceği, anılan kooperatif yönetim kurulunca hazırlanmış ve genel kurulca kabul edilmiş bir taşıma yönetmeliğinin bulunmaması durumunda ise genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkileri, aldığı yönetim kurulu kararıyla kullanan yönetim kurulunun mevzuata aykırı işlem yapmış olduğu açıktır.

Bu itibarla yazımız içeriğinden ilgiliye bilgi verilmesi ile yönetim kurulundan; alınan yönetim kurulu kararının dayanağının sorularak, yazımız çerçevesinde söz konusu kooperatifin yönetim kuruluna gerekli talimatların verilmesi uygun olacaktır.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

**.....**  
**Bakan a.**  
**Genel Müdür Yardımcısı V.**

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Aracı olmayan ortaklar hakkında  
yapılacak işlemler

**S.S. .... MOTORLU TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE**

.....

İlgi: 20.06.2014 tarihli ve 0.00001136808 sayılı yazı

İlgi yazınızda, aracı olmayan gerçek ve tüzel kişi ortaklar hakkında yapılacak işlem hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19’uncu maddesinde; “Kooperatife giren her ortaktan en az bir ortaklık payı alınması gerekir” hükmüne yer verilmiş olup, ayrıca Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10’uncu maddesinin beşinci fıkrasında ise, “**Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak**” koşulu ortaklık şartları arasında sayılmıştır.

Bu itibarla, ortak olarak kaydedilen gerçek ve tüzel kişilerin ortaklığını devam ettirme yönünde irade göstermesi ve söz konusu ortaklık şartını yerine getirmeyi taahhüt etmesi kaydıyla Türk Medeni Kanununun 3 üncü maddesinde yer alan iyi niyet esasları dahilinde 6 aylık süre içerisinde araçla ilgili ortaklık şartını yerine getirmelerine yönelik yönetim kurulunca bir süre tanınması gerekmekte olup, araçla ilgili ortaklık şartını verilen 6 aylık süreye rağmen de yerine getiremeyen ortakların, ortaklıklarının devam ettirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Bu kişilerin kooperatifiniz anasözleşmesinin “Ortaklıktan Çıkarma” başlıklı ilgili maddesi kapsamında ortaklıktan çıkarılmaları ve “Ortaklığı Sona Erenlerle Hesaplaşma” başlıklı ilgili maddesi kapsamında da hesaplaşmanın yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Araç ile ortaklık pay ilişkisi

Sayın .....

.....

**İlgi:** 02.06.2015 tarihli ve 532557 sayılı yazı

İlgi dilekçenizde birden fazla paya sahip olan motorlu taşıyıcılar kooperatifi ortağının her bir paya ilişkin ortaklık şartlarını (her bir payı kadar aracının bulunması 3 pay 3 araç gibi) taşımasının gerekip gerekmediği hususunda bilgi istenilmektedir.

Bilindiği üzere, motorlu taşıyıcılar kooperatifleri; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında kurulan “değişir ortaklı” ve “değişir sermayeli” ortaklıklardır. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Amaç ve Faaliyet Konuları” başlıklı 6. maddesinde; “Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır” hükmü yer almaktadır.

1163 sayılı Kanunun 19/1. maddesinde; “Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.” hükmü öngörölmüş kooperatif anasözleşmesinin “Paylar” başlıklı” 8. maddesinde ise; “...Ortaklar en çok 5.000 pay taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en az .....pay taahhüt etmesi zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu bakımdan, anasözleşmede ortakların alacakları pay tutarına bir sınırlama getirilmemişse, her ortağın en az bir ortaklık payı olmak üzere en fazla 5.000 pay alması imkan dahilindedir.

1163 sayılı Kanunda ve Örnek Anasözleşmede, bir ortaklık payının bir araca karşılık geldiğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, her ortağın en az bir ortaklık payının olması ve buna karşılık kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracını kooperatif bünyesinde bulundurması zorunludur.

Dolayısıyla, kooperatifin amacına uygun bir aracın karşılığı ortaklık payı sayısı anasözleşmede veya genel kurulda belirlenmiş ise ortakların her ilave aracı için belirlenen payı taahhüt etmesi halinde birden fazla aracın çalıştırması mümkün olabilecektir.

Öte yandan, birden fazla ortaklık payına sahip bir ortağın ortağın tek bir aracı ile sahip olduğu pay adedi kadar kooperatif tüzel kişiliğince sunulan hizmetlerden (birden fazla sıra hakkına sahip olması gibi) yararlanması, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 23 üncü maddesindeki eşitlik ilkesi gereği bu hizmetlerden diğer ortaklarından da yararlanabilmesiyle mümkündür. Yani, birden fazla payı olup tek bir aracı ile birden fazla sıra hakkına sahip olunabilmesi için diğer ortaklara da birden fazla pay alınması hakkı ve buna bağlı olarak birden fazla sıra hakkı verilmesi ile mümkün olabileceği mütalâa edilmektedir.

Diğer taraftan, Örnek Anasözleşmenin 23'üncü maddesinin 6'ıncı bendinde "Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esaslarını tespit etmek"; 11'inci bendinde ise "Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esaslar ile ilgili yönetmeliği tasdik etmek, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikleri karara bağlamak" görev ve yetkilerinin genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkileri arasında gösterilmektedir.

Buna göre, taşıma hizmetlerinin sunulması sırasında meydana gelebilecek haksızlıklar ile ilgili hususlar dahil kooperatifin taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yürütülmesi ve bu konularda meydana gelebilecek sorunların giderilebilmesine yönelik usul ve esasların yönetim kurulunun teklifi, genel kurulun bilgisi ve onayı ile düzenlenecek bir "Taşıma İşleri Yönetmeliği" ile belirlenmesi yararlı olacaktır.

Bilginizi rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Araçla ilgili 6 aylık sürenin 2 yıla  
Çıkarılması.

Sayın .....  
...../.....

İlgi : 23.02.2017 tarihli başvuru.

İlgi dilekçenizde, Bakanlığımızca hazırlanan Deniz Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci bendindeki "6 ay" lık sürenin 2 yıl olarak belirlenip belirlenemeyeceği hususunda bilgi talep edilmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Deniz Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci bendinde; "Araçla ilgili ortaklık şartını kaybettiği tarihten itibaren 6 aylık süre içerisinde bu şartı sağlamayanlar ile 10'uncu maddede belirtilen diğer

ortaklık şartlarından herhangi birini kaybedenler” düzenlenen “6” aylık süre, Yargıtay kararları gereği bende dercedilmiş olup, bu düzenlemeyle araca yönelik ortaklık şartlarının yerine getirilebilmesi için yönetim kurulunca bu durumdaki kişilere makul bir süre verilmesi ve bu süre sonunda da ortaklık şartlarını yerine getirmeyenlerin örnek anasözleşmenin 14 üncü maddesi kapsamında ortaklıktan çıkartılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda, 6 aylık sürenin aracın teminine yetmediği durumlarla sınırlı olmak kaydıyla 6 aylık sürenin, aracının teminine yönelik makul bir süreyle (1 yıl, 2 yıl gibi) değiştirilmesinin uygun olacağı mütalâa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Genel Müdür Yardımcısı V.

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04  
Konu : Aynı amaçlı başka bir kooperatife  
ortak olma.

Sayın .....

.....

İlgi : 19.11.2015 tarihli dilekçe.

İlgi dilekçenizde, yolcu taşımacılığı yapan S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine ortak olduğunuz belirtilmekte ve ..... İli sınırları içerisinde öğrenci taşımacılığı yapan S.S. ... Taşıma Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine de ortak olup olamayacağınız hakkında bilgi verilmesi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında, kooperatifin faaliyetinin; amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10 uncu maddesinde ise; kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması olarak belirtilmiştir.

Söz konusu örnek anasözleşmenin 10 uncu maddesinin 6 ncı fıkrasındaki ortaklık koşulları arasında; “Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak” şartı

bulunmakta olup, bu hükmün, kooperatifin faaliyet konusuyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla faaliyet alanlarına göre amaçları ayrı olan motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinden birine ortak olan kişinin, diğer aracıyla da diğer motorlu taşıyıcılar kooperatifine **anasözleşmelerinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde** ortak olmasında, 1163 sayılı Kanun ve Kooperatif Anasözleşmesi hükümleri bakımından bir sakınca bulunmamakta olup, minibüs, otobüs gibi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olan kişinin öğrenci taşıma işi yapan bir başka kooperatife ortak olmasında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Bu kapsamda öğrenci taşımacılığı faaliyetinde bulunan kooperatif ortağının bir başka öğrenci taşıma işi yapan kooperatife ortak olması ise mevzuata aykırılık teşkil etmektedir. Ancak, ortak olunacak kooperatif ile ortağı olunan kooperatif anasözleşmelerinde; "Aynı amaçlı başka bir yolcu taşıma kooperatifinde **aynı araç** ile ortak olmamak. (Farklı plakalı taşıma araçları ile ortak olunmasında ilgili şartları taşıdığı belgelenirse)" şeklinde bir anasözleşme değişikliği yapılması durumunda kişinin aynı amaçlı (öğrenci taşımacılığıyla uğraşan kooperatif ortağının bir başka öğrenci taşımacılığı işi ile iştigal eden kooperatife ortak olması) bir başka kooperatife de ortak olmasının ise mümkün bulunduğu mütalâa edilmektedir.

Bu kapsamda, kooperatiflere ortak olmak isteyen kişilerin halen ortaklığı devam eden motorlu taşıyıcılar kooperatifindeki ortaklık durumunun belirlenmesi, öncelikle ortak olduğunuz kooperatifiniz ile diğer kooperatifin anasözleşmelerinde öngörülen **amaç ve faaliyet** konuları ile Karayolu Taşıma Yönetmeliği gereğince sahip olunan **taşıma yetki belgeleri** (dolayısıyla araçların plaka türüne) ve ortaklık şartlarının karşılıklı olarak incelenmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Aynı amaçlı ikinci bir  
Kooperatif kurulması.

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi: 03.06.2015 tarihli ve 251.0500008346035 sayılı yazı

İlgi yazınız eki S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar kooperatifi yönetim kurulunun yazısında özetle; aynı yörede amaç ve faaliyet konusu aynı olan bir başka kooperatifin kurulduğundan bahisle yeni kurulan kooperatifin faaliyetinin Bakanlığımızca durdurulması istenilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda, aynı yörede birden fazla kooperatifin kuruluşunu engelleyecek bir hüküm yer almadığından, kooperatif kurulması amacıyla Bakanlığımıza ve Valiliklere (Ticaret İl Müdürlüğü) yapılan başvuruların incelenerek, düzenlenen belgelerde Yasa hükümlerine aykırılık bulunmaması durumunda, kooperatifin kuruluşuna izin verilmesi yasal bir zorunluluktur.

Öte yandan, otobüs, minibüs, taksi vb. motorlu vasıtalarla ait çalışma güzergahlarının UKOME tarafından tayin edilmesi sebebiyle bu konuda Bakanlığımızca bir değerlendirmede bulunulması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Bir pay ile iki araç çalıştırılması.

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi: 27.06.2014 tarihli ve 250.00001285516 sayılı yazı

İlgi yazınız eki ..... ve arkadaşlarına ait müşterek dilekçede özetle; ortağı oldukları S.S. .... Temin Tevzii Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi ortaklarından bazılarının ikinci bir hisse almadan ikinci araç çalıştırdıkları belirtilmekte ve tek araç çalıştıran ortakların mağduriyetlerinin giderilmesi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, motorlu taşıyıcılar kooperatifleri; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında kurulan “değişir ortaklı” ve “değişir sermayeli” ortaklıklardır. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Amaç ve Faaliyet Konuları” başlıklı 6 ncı maddesinde; “Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır” hükmü yer almaktadır.

1163 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında; “Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dâhilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.” hükmü öngörülmüş, kooperatif anasözleşmesinin “Paylar” başlıklı” 8 inci maddesinde ise; “...Ortaklar en çok 5000 pay taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en az .....pay taahhüt etmesi zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu bakımdan, anasözleşmede ortakların alacakları pay tutarına bir sınırlama getirilmemişse, her ortağın en az bir ortaklık payı olmak üzere en fazla 5000 pay alması imkân dâhilindedir.

1163 sayılı Kanunda ve Örnek Anasözleşmede, bir ortaklık payının bir araca karşılık geldiğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, her ortağın en az bir ortaklık payının olması ve buna karşılık kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracını kooperatif bünyesinde bulundurması zorunludur.

Dolayısıyla, kooperatifin amacına uygun bir aracın karşılığı ortaklık payı sayısı anasözleşmede veya genel kurulda belirlenmiş ise, ortakların her ilave aracı için belirlenen payı taahhüt etmesi halinde birden fazla aracın çalıştırması mümkün olabilecektir.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanununun 23 üncü maddesi gereği ortaklar bu Kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve ödevlerde eşittir. Örnek Anasözleşmenin 23’üncü maddesinin 6’ıncı bendinde “Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esaslarını tespit etmek”; 11’inci bendinde ise “Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esaslar ile ilgili yönetmeliği tasdik etmek, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikleri karara bağlamak” görev ve yetkileri genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkileri arasında gösterilmektedir.

Buna göre, taşıma hizmetlerinin sunulması sırasında meydana gelebilecek haksızlıklar ile ilgili hususlar dâhil kooperatifin taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yürütülmesi ve bu konularda meydana gelebilecek sorunların giderilebilmesine yönelik usul ve esasların yönetim kurulunun teklifi, genel kurulun bilgisi ve onayı ile düzenlenecek bir “Taşıma İşleri Yönetmeliği” ile belirlenmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, yazımız muhteviyatından dilekçe sahipleri ile anılan kooperatifin yönetim kuruluna bilgi verilerek yönetim kurulundan söz konusu uygulamanın dayanağına yönelik bilgi istenilmesi ve sonucundan Bakanlığımıza bilgi verilmesi hususunda gereği rica ederim.

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Pay ve sıra hakkı

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 13.06.2016 tarihli ve 95167310-251.04/00016660601 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, bir başka ortağın payını devralmasıyla birlikte iki payı olan ortağın bu iki paya karşılık iki sıra hakkına sahip olup olamayacağı, sahip olması durumunda tek aracıyla iki sıra hakkını kullanıp kullanamayacağı ile aracını başka bir ortağa da kiralamasının mümkün olup olmadığı hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu çerçevesinde değişir ortaklı ve değişir sermayeli olarak kurulan motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinin Bakanlığımızca hazırlanan tip anasözleşmelerinin "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlıklı 6 ncı maddesinde; "Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır" hükmü öngörülmüştür.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 19/1 inci maddesinde; "Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir." hükmü yer almakta olup, Örnek Anasözleşmenin "Paylar" başlıklı" 8 inci maddesinde ise; "...Ortaklar en çok 5.000 pay taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en az .....pay taahhüt etmesi zorunludur." denilmektedir. Dolayısıyla, her bir kooperatif ortağınca en az bir pay olmak üzere anasözleşmede (m.8) bir sınırlama konulmamışsa en çok 5.000 pay taahhüt edilmesi imkan dahilindedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, kooperatif mevzuatında (Kooperatifler Kanunu, anasözleşme), kooperatifte bulundurulması gereken araçla taahhüt edilmesi gereken pay arasında bağlantı kuran açık bir düzenlemeye yer verilmemekle birlikte, her ortağın en az bir ortaklık payının ve kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracının bulunması zorunludur.

Dolayısıyla, kooperatifin amacına uygun bir araçla ortaklık payı sayısı konusunda anasözleşmede veya genel kurulda bir belirleme yapılmışsa ortakların her ilave aracı için belirlenen payı taahhüt etmek suretiyle birden fazla aracı çalıştırması mümkün olabilecektir.

Diğer taraftan, Kanunun 23 üncü maddesinde; "Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler." hükmü öngörülmüş olup, Bakanlığımızca revize edilen Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasında; "Araç kiralama yoluyla ortak olacaklar için

kiralama sözleşmesinin noter onaylı olması şarttır." denilmektedir.

Bu itibarla, kanun ve anasözleşme hükümleri ile genel kurul kararlarını uygulamakla yükümlü bulunan yönetim kurulu tarafından, genel kurulca belirleme yapılmadan, birden fazla ortaklık payına (bir başka ortağın ortaklık payını devralmak suretiyle) sahip olan ortaklara sahip olduğu pay adedi kadar sıra hakkı tanınması ile bir araçla birden fazla ortağın kooperatifte taşıma hizmeti vermesine müsaade edilmesinin mevzuata aykırılık teşkil edeceği düşünülmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Pay Araç İlişkisi

..... MOTORLU TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE

.....

İlgi : 01.08.2016 tarihli yazınız.

İlgi yazınızda, her ortak için belirlenen aylık 100,00.-TL aidatın yanında ortakların sahip oldukları araçların türüne (on teker, kırkayak, tır) göre bir yıl süre ile aylık farklı aidatların (250,00.-TL, 350,00.-TL ve 500,00.-TL) belirlendiği, ancak genel kurul tutanağında bu tutarların her bir araç için alınacağına yönelik bir ifadenin bulunmadığı ve her bir aracın karşılığı olarak bir ortaklık payının bulunmadığı belirtilmekte ve konu hakkında bilgi talep edilmektedir.

İlgi yazınız ve eki belgelerin incelenmesinden; bahse konu kooperatifte tır ve kamyoncular olmak üzere farklı ortak gruplarının bulunduğu ve tüm bu gruplara yönelik olarak aylık 100,00.-TL aidat belirlendiği ve buna ilave olarak yine farklı ortak gruplarındaki ortakların araçlarına yönelik (kamyon, tır gibi) aylık olmak üzere farklı aidatlar belirlendiği anlaşılmaktadır.

Motorlu taşıyıcılar kooperatifleri, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa tabi olarak kurulan “değişir ortaklı” ve “değişir sermayeli” ortaklıklar olup, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmaktadır.

Kooperatifler Kanunun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasındaki “Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.” hükmü ile “Paylar” başlıklı” 8. maddesindeki “...Ortaklar en çok 5.000 pay taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en

az .....pay taahhüt etmesi zorunludur.” hükmü kapsamında da anasözleşmelerinde ortakların alacakları pay tutarına bir sınırlama getirilmeyen kooperatiflerde, her ortağın en az bir ortaklık payı olmak üzere en fazla 5000 pay alması imkan dahilindedir.

Kooperatifler Kanunu ve Örnek Anasözleşmede, bir ortaklık payının bir araca karşılık geldiğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte her ortağın en az bir ortaklık payının olması ve buna karşılık kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracını kooperatif bünyesinde bulundurması zorunludur.

Dolayısıyla, kooperatifin amacına uygun bir aracın karşılığı ortaklık payı sayısı anasözleşmede veya genel kurulda belirlenmiş ise ortakların her ilave aracı için belirlenen payı taahhüt etmesi halinde birden fazla aracın çalıştırması mümkün bulunmaktadır.

Örnek Anasözleşmenin 23’üncü maddesinin 6’ncı bendinde “Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esaslarını tespit etmek”; 11’inci bendinde ise “Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esaslar ile ilgili yönetmeliği tasdik etmek, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikleri karara bağlamak” görev ve yetkilerinin genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkileri arasında gösterilmektedir.

Buna göre, taşıma hizmetlerinin sunulması sırasında meydana gelebilecek haksızlıklar ile ilgili hususlar dahil kooperatifin taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yürütülmesi ve bu konularda meydana gelebilecek sorunların giderilebilmesine yönelik usul ve esasların yönetim kurulunun teklifi, genel kurulun bilgisi ve onayı ile düzenlenecek bir “Taşıma İşleri Yönetmeliği” ile belirlenmesi yararlı olacaktır.

Örnek Anasözleşmenin “Ortaklık Payı Dışındaki Ödemeler” başlıklı 21/1’inci maddesinde; “Ortaklar taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılan miktarlardaki gider taksitlerini ödemek zorundadırlar...” hükümlerine yer verilmiştir.

Bu çerçevede, genel kurul kararları doğrultusunda ortakların paylarına paralel olarak kooperatifte bulundurdıkları taşıtlarla kooperatifin taşıma işlerinin yerine getirilmesinde sağladıkları katkıya göre kooperatif hizmetlerinden (güzergah, hat, sıra hakkı, hasıllardan pay alma vb. haklardan) yararlandırılması, buna karşılık anılan Anasözleşmenin 21. maddesi gereğince sahip olunan paya ve araç sayısına göre farklılaştırılacak gider taksitlerine tabi tutulmaları gerekecektir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunun 23 üncü maddesinde; “Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler” hükmü öngörülmüştür.

Bu hüküm kapsamında ortakların en az bir paya (anasözleşmede ortak olmak için belirlenen asgari pay) sahip olmaları ve bu paya bağlı haklardan olan sıra hakkında diğer ortaklar ile aynı kazanımları elde etmeleri ve bu paya bağlı olarak diğer ortaklarla birlikte eşit bir şekilde giderlere katılmaları gerekmektedir. Yani, genel kurulca veyahut taşıma yönetmeliği hükümleri gereğince bir paya sahip olan her ortağın bir sıra hakkının veyahut eşit olmak koşulu ile birden fazla sıra hakkının bulunması zorunludur.

Bu itibarla, kooperatifin verdiği taşımacılık hizmetine talebin fazla olmasından dolayı talebin, ortakların sahip oldukları birer araçla karşılanmasının mümkün bulunmadığı yani daha fazla araç çalıştırılmasının zorunlu olduğu durumlarda eşitlik ilkesi gözetilmek suretiyle (talep eden tüm ortakların ikinci bir araçla bir sıra hakkı daha elde edebilmesi) ortakların kooperatifin hizmetine birden fazla araç sunarak her bir araç için sıra hakkı elde etmesi mümkün bulunmaktadır.

Bu çerçevede bahse konu araçların kooperatif hizmetine sunulması anasözleşmedeki asgari pay oranı kadar pay artırımını ile olabileceği gibi (genel kurul kararı veyahut taşıma işleri yönetmeliğinde hüküm bulunması) pay artırımını olmaksızın sadece genel kurul kararı ile de olabilmektedir.

Bu bağlamda, genel giderler çerçevesinde farklı türdeki (tirci, kamyoncu gibi) ortak gruplarından oluşan kooperatifin tüm ortaklarına aylık 100,00.-TL aidat tespit edilmesinin, genel giderler haricinde olmak üzere farklı türdeki ortak gruplarından (tır sahibi ortakların her birine 100,00.-TL, kamyon sahibi ortaklardan her birine 50,00.-TL gibi) kendi içlerinde eşit olmak üzere farklı aidat alınmasının eşitlik ilkesine uygun olacağı, araç başına tespit edilen aylık aidatın ancak bu aracın sıra hakkına sahip olması durumunda caiz olacağı, bahse konu sıra hakkı tanınan araçlardan alınacak hizmet bedelinin/aidatın da işlem bazında olmasının (sıra hakkı gelen her araçtan kendi türü dahilinde hizmet bedeli alınması) uygun mütalâa edilmekle birlikte farklı türdeki ortak gruplarından aylık olarak aidat alınması durumunda (genel kurul kararı gereği on tekerden 250,00.-TL, kırkayaktan 350,00.-TL ve tırdan 500,00.-TL) türler bazında her bir ortağın kooperatiften alacağı iş miktarının aynı olması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Oy hakkı

S.S. .... MOTORLU TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE  
.....

İlgi: 22.04.2015 tarihli yazı.

İlgi dilekçenizde kooperatif ortaklarından ikisinin aynı zamanda bir limited şirket kurduklarından bahisle, bu şirketine kooperatifinize ortak olduğu ve bu aşamada hem bu gerçek kişilerin hem de anılan şirketin genel kurul toplantılarındaki oy haklarına ilişkin bilgi verilmesi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9 uncu maddesinde; Kamu ve özel hukuk tüzel kişilerinin, amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olabilecekleri, önderlik edebilecekleri ve ortak olabilecekleri öngörülmektedir.

Diğer taraftan, Kanunun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında; “Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.” hükmü öngörülmüş kooperatif\_anasözleşmesinin “Paylar” başlıklı” 8. maddesinde ise; “...Ortaklar en çok 5.000 pay

taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en az .....pay taahhüt etmesi zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

Yine Kooperatifler Kanunu’nun 48’inci maddesinde “Genel Kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir.” denilmektedir.

Yukarıda yazılı hükümler çerçevesinde konu değerlendirildiğinde, mevzuatta bahsi geçen oy hakkının, ortaklık payları ile değil ortak olan kişi ile ilişkilendirilmesi ve her gerçek ve tüzel kişi ortağın bu bağlamda bir oy hakkının olduğuna hasrolunduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, her ortağının, gerçek ve tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın genel kurul toplantılarında bir oya sahip olacağından hareketle, bahse konu limited şirketin de ortaklık hakkından ileri gelen bir oy hakkının bulunacağı ve bu şirketi kuran ve kooperatif ortağı olan gerçek kişilerin de ayrı ayrı birer oy haklarının bulunduğu sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, ortaklığa kabul yönetim kurulu kararı ile gerçekleştiğinden kooperatifinizce bu tür ortaklık taleplerinin karşılanmama imkanı bulunmaktadır.

Bilginizi rica ederim.

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Bilgi istemi

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

**İlgi:** 24.03.2015 tarihli ve 58132198-251.05/00006822188 sayılı yazı

İlgi yazınızda, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek anasözleşmenin Ortaklık Şartları başlıklı 10 uncu maddesinin 5 inci bendindeki “kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak” koşulunun kiralık aracı bulunan kişileri de kapsayıp kapsamadığı hakkında bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesinde; “Kooperatife giren her ortaktan en az bir ortaklık payı alınması gerekir” hükmüne yer verilmiş olup, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek anasözleşmenin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10 uncu maddesinin 5 inci bendinde de “Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak” koşulu kooperatife ortaklık şartları arasında sayılmış, ancak bulundurulacak bu aracın mülkiyet sahibine ilişkin açıklayıcı bir hükme yer verilmemiştir.

Konuya ilişkin Mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 13.08.2008 tarihli 3435 sayılı yazısında; motorlu aracı bulunmak ifadesinin mülkiyete ilişkin bir şart olduğu

belirtilmiştir. Dolayısıyla, aracın kiralanması halinde, motorlu aracın bulunmasına ilişkin şartın yerine getirildiğinin kabul edilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, kooperatifin anasözleşmesinde ortaklık şartları arasında araç kiralamak suretiyle ortaklık tanımlanmamış ise, kiralık araçlarla ortak olunması mümkün bulunmamaktadır.

Kooperatif anasözleşmesinin ilgili maddesinde ortaklık şartları arasına araç kiralamayla ortak olunabileceğine ilişkin değişikliğin yapılması halinde noter onaylı kiralama sözleşmesi bulunan kişilerin de ortaklığa kabul edilmesi mümkün olacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.

Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : S.S. 34 nolu İstanbul ili Bakırköy  
İlçesi Yeşilköy Turizm Taksiciler MTK

.....  
MOTORLU TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE  
...../.....

**İlgi:** 15.06.2015 tarihli ve 44 sayılı yazı

İlgi yazınızda, genel kurul toplantısında alınan karar gereği atıl bulunana 15 ortaklığın D segmenti taksi plakalı araçlarla Lüks Taksi hizmetinin sunulabilmesi bakımından kooperatif ortakları dışında 3 üncü kişilere kiralama suretiyle bu işlerin verilip verilemeyeceği hususunda bilgi verilmesi talep edilmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6 ncı maddesinde “Kooperatiflerin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak, bizzat taşımacılık yapmak ve yaptırmak, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma

Yönetmeliği kapsamında faaliyetlerde bulunmak ve ortaklarının bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır.” denilmektedir.

Diğer taraftan, Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığının usul ve esasları belirlenmiş olup, söz konusu Yönetmelik kapsamında karayolu taşımacılığı sektöründe faaliyette bulunan motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinin; taşımacılık, acentelik, taşıma işleri komisyonculuğu, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, taşıma işleri organizatörlüğü, dağıtım işleri, terminal işletmeciliği, oto kiralama işletmeciliği ve benzeri faaliyetleri yapabilmeleri için (anılan yönetmeliğin 12’nci maddesinde belirtilen genel şartlar ile 13’üncü maddesinde düzenlenen özel şartlara haiz olmaları koşuluyla) yetki belgesi almaları gerekmektedir.

Buna göre, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleri; anasözleşmesindeki amaç ve faaliyet konuları kapsamında 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği hükümleri gereğince taşıma yetki belgelerinin sağladığı taşıma yetkisi sınırları içinde ve serbest rekabet ortamında ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamaları imkan dahilindedir.

Öte yandan, Örnek anasözleşmenin 60 ncı maddesindeki; “Kooperatif yalnız ortakları ile iş yapar” hükmü gereği taraflar arasında düzenlenen taşıma taahhüt şartnamesi hükümleri çerçevesinde kooperatifçe üstlenilen taşıma taahhüdünün yerine getirilebilmesi için öncelikle ortaklara ait araçlarla taşıma hizmetinin sunulması, ihtiyaç duyulması halinde kooperatif dışından araçlarla da işin yapılması mümkün bulunmaktadır.

Dolayısıyla, kooperatifinizin yapacağı taşımacılık faaliyetlerinin bir kısmının ortakları ile yapılma imkanı bulunmaması durumunda, durumun genel kurulun bilgisine sunularak öncelikle bu işlerin ortaklarla yapılabilmesine (ortaklardan talep edenlerin taşıma işinin gerektirdiği mevcut şartları "yetki belgesi kapsamında uygun aracın alınması gibi" yerine getirmesi) yönelik girişimde bulunularak öncelikle işin mevcut ortaklarla yapılmasının sağlanması, bunun mümkün olmaması veyahut konunun genel kurulda görüşülmesinin kooperatifi zarara uğratması durumunda ise ilk genel kurul toplantısında görüşülmek şartıyla araç kiralama veyahut 3 üncü kişilere işin yaptırılması suretiyle taşımacılık işinin yaptırılmasının imkan dahilinde olduğu ancak, konunun bir kez de yapılması planlanan faaliyete yönelik, bulundurulması zaruri olan yetki belgesi kapsamında değerlendirilmek üzere Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığından sorulmasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilginizi rica ederim.

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04  
Konu : Ortaklık şartları.

..... MÜDÜRLÜĞÜNE  
(.....)

İlgi : 03.11.2015 tarihli ve 11614 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, kişilerin aynı amaç doğrultusunda faaliyette bulunan birden fazla motorlu taşıyıcı kooperatiflerine ortak olup olamayacağı ile köy kooperatifi olarak kurulan minibüsçüler ve motorlu taşıyıcılar kooperatifinde ilgili köyde kayıtlı olmayan ve ilgili köyde ikamet etmeyen şahısların bu kooperatiflere ortak olup olamayacakları hakkında bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, kooperatifin faaliyetinin; amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır. Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6 ncı maddesinde; kooperatifin amacının; ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçları karşılamak olduğu belirtilmiş, "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının 6 ncı bendinde de "Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak" koşulu ortaklık şartları arasında sayılmıştır.

Bu itibarla, bir motorlu taşıyıcılar kooperatifinde ortaklığı olan kişinin, aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak kaydedilmesi mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, söz konusu ortakların anılan kooperatiflerdeki son ortaklık durumlarının belirlenmesi, öncelikle bu iki kooperatifin anasözleşmelerinde öngörülen amaç ve faaliyet konuları ile Karayolu Taşıma Yönetmeliği gereğince sahip oldukları taşıma yetki belgeleri ve ortaklık şartlarının karşılıklı olarak incelenmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, söz konusu kooperatiflerin aynı amaç ve çalışma konusuna, ayrıca aynı taşıma yetki belgelerine (dolayısıyla aynı plaka türüne) sahip olmaları durumunda, her iki kooperatife ortak olanlardan; ortaklıklarının bulunduğu iki kooperatiften birisini tercih ederek diğer kooperatifteki ortaklıklarına son vermelerinin talep edilmesi, bu talebin yerine getirilmemesi halinde de Kooperatifler Kanununun 16 ncı ve Örnek Anasözleşmenin 14 üncü maddesi hükmü çerçevesinde yönetim kurulunca ortaklıktan çıkarılmaları gerekmektedir.

Diğer taraftan, kooperatifler mevzuatında kişinin nüfusa kayıtlı olmadığı veyahut ikamet etmediği yerde kurulu olan veyahut kurulacak olan bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmasını engelleyen bir hüküm bulunmaktadır. Bu kapsamda kişinin ortağı olacağı kooperatifin anasözleşmesindeki ortaklık şartlarını taşıması gerekmekte olup, Örnek Anasözleşmenin 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen şartları taşıyan kişilerin 1 inci fıkranın 5 inci bendi gereği kooperatifin amacına uygun motorlu aracının (trafiğe elverişli, kooperatifin faaliyeti doğrultusunda

yetki belgesi bulunan gibi) kayıtlı olduğu Trafik Siciline bakılmaksızın kooperatif bünyesinde çalıştırılmasında kooperatifçilik mevzuatı açısından bir sakınca bulunmamaktadır.

Ancak, ulaştırma mevzuatı bakımından söz konusu araçla yolcu taşımacılığı engelleyen plaka tahdidi, çalışma-çalıştırma ruhsatı, taşıma yetki belgesi, servis plakası gibi bir hususun bulunup bulunmadığı konusunda **ilgili İl/İlçe Trafik Komisyonu** ve **Belediyeden** bilgi alınması ve alınan bilgi kapsamında bir değerlendirilmede bulunulması uygun olacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.

Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Oda kaydı olmayanların ortaklıktan  
Çıkarılması.

Sayın .....

...../.....

İlgi: 18.05.2015 tarihli ve 493908 sayılı yazı

İlgi dilekçenizde, ilgili Esnaf odasında kaydınızın olmadığı gerekçesi ile yönetim kurulu kararıyla kooperatif ortaklığından çıkarıldığınız belirtilmekte ve yapılan işlemin Kanun ve anasözleşme hükümlerine uygun olup olmadığı hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun Ortalıktan Çıkarılma Esasları ve İtiraz başlıklı 16 ncı maddesinde; "Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkca gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkca gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar." hükmü öngörülmüştür.

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinde; "Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir.

1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 2) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi veya 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9.maddesinde sayılan tüzel kişilerden olmak, 3) Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak, 4) Taşıma komisyonculuğu yapmamak, 5) Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak, 6) Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak, " denilmekte olup aynı maddenin son fıkrasında ise maddenin 3 üncü bendinde öngörülen niteliğin (Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak) meslekle ilgili kuruluşlar ile vergi dairesinden sağlanacak belge ile kanıtlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Ortaklıktan çıkarma başlıklı 14 üncü maddesinde ise; "Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır. 1) 10 uncu maddede yazılı ortaklık şartlarını kaybedenler, 2)Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden otuz gün içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler. 3)Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar, ...Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine iptal davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı iptal davası hakkı saklıdır. Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir. Ortaklar bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar. Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder" denilmektedir.

Bu itibarla konunun yukarıda zikredilen kanun ve anasözleşme hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Ortağın aracını bir başka ortağa  
Kiralaması.

S.S. ....TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE

...../.....

İlgi : 19.08.2015 tarihli ve 2015/405 sayılı yazı.

İlgi yazınızda, kooperatifiniz ortağının aracını bir başka ortağa kiraya verip kiralayan ortağın faturasını ve kendi ortaklık haklarının kullanılmasını istediği belirtilmekte ve aracını kiralayan ortağınızın ortaklık şartını kaybedip etmeyeceği ile aracı kiralayan ortağın aracı kiraya veren ortağın haklarını kullanıp kullanamayacağı hususlarında bilgi talep edilmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10 uncu maddesindeki; “Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1-Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 2- Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi veya 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9 uncu maddesinde sayılan tüzel kişilerden olmak, 3- Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak, 4- Taşıma komisyonculuğu yapmamak, 5- Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak, 6- Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak, 3 üncü bendde öngörülen nitelik; meslekle ilgili kuruluşlar ile vergi dairesinden sağlanacak belge ile kanıtlanır.” düzenleme, “Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi ya da kamu veya özel hukuk tüzel kişisi olmak. 2) Yük taşımacılığı işi ile iştigal etmek. 3) Taşıma komisyonculuğu yapmamak. 4) Kooperatifin amacına uygun bir motorlu araca sahip olmak veya bu nitelikte bir aracı en az iki yıl süreyle kiralamak. 5) Aynı amaçlı başka bir yük taşıma kooperatifine ortak olmamak. 2’nci bentte öngörülen nitelik, faaliyete devam edildiğine ilişkin vergi dairesinden alınacak belge ve taşımacılık işi ile iştigal edildiğini gösteren ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşundan (Oda) sağlanacak tanzim tarihi itibarıyla 6 aylık süreyi aşmamış belge ile kanıtlanır. 4’üncü bentte belirtilen aracın, amaca uygun olduğunu kanıtlayıcı belgelerin (araç ruhsatı) güncel ve noter onaylı olması şarttır. Araç kiralama yoluyla ortak olacaklar için kiralama sözleşmesinin noter onaylı olması şarttır. Ayrıca, mülkiyeti birden fazla kişiye ait olan bir araç üzerinden de ortaklık ilişkisi kurulabilir. Ancak, ortaklık şartlarını taşıyan pay sahiplerinden yalnızca biri, diğer pay sahiplerinin noter onaylı muvafakatini almak suretiyle kooperatife ortak olabilir.” şeklinde revize edilmiş olup, anasözleşmelerinde bu yönde hüküm bulunan kooperatiflere sonradan ortak olanların veyahut ortak olup da araç şartını kaybedenlerin kiralama yoluyla da araçla ilgili ortaklık şartını yerine getirebilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bu kapsamda, aracını bir başka ortağa kiralayan ortağın araçla ilgili ortaklık şartını kaybedeceği açık olup, bu durumdaki kişilerin ortaklıktan çıkarılması ile ortaklık payı devri yapılmadan sadece araç kiralınmasıyla ortaklık payına bağlı hakların kiralayan tarafından kullanılmasının da mümkün bulunmadığı mütalâa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.

Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Ortağın devir yoluyla aldığı paya  
İlişkin hak ve vecibeleri.

**..... VALİLİĞİNE**  
**(Ticaret İl Müdürlüğü)**

İlgi: 06.08.2014 tarihli ve 6122 sayılı yazı

İlgi yazınızda, kooperatif ortağının ortaklık devri yoluyla aldığı paya ilişkin sıra hakkını kullanıp kullanamayacağı hususunda bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, motorlu taşıyıcılar kooperatifleri; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında kurulan “değişir ortaklı” ve “değişir sermayeli” ortaklıklardır. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Amaç ve Faaliyet Konuları” başlıklı 6 ncı maddesinde; “Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır” hükmü yer almaktadır.

1163 sayılı Kanunun 19/1 inci maddesinde; “Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.” hükmü öngörülmüştür.

Bu çerçevede, Örnek Anasözleşmenin “Paylar” başlıklı 8 inci maddesinde ise; “...Ortaklar en çok 5.000 pay taahhüt edebilirler. Ancak, her ortağın en az .....pay taahhüt etmesi zorunludur.” hükmüne yer verilmiştir.

Dolayısıyla, her bir kooperatif ortağınca en az bir pay olmak üzere anasözleşmede (m.8) bir sınırlama konulmamışsa en çok 5.000 pay taahhüt edilmesi imkan dahilindedir.

Bu bakımdan, 1163 sayılı Kanunda ve Örnek Anasözleşmede, kooperatifte bulundurulması gereken araçla taahhüt edilmesi gereken pay arasında bağlantı kuran açık bir düzenlemeye yer verilmemekle birlikte, her ortağın en az bir ortaklık payının ve kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracının bulunması zorunludur.

Diğer taraftan, kooperatifin amacına uygun bir araçla ortaklık payı sayısı konusunda anasözleşmede veya genel kurulda bir belirleme yapılmışsa ortakların her ilave aracı için belirlenen payı taahhüt etmek suretiyle birden fazla aracı çalıştırması mümkün olabilecektir.

Kanunun 23 üncü maddesinde; “Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.” denilmektedir.

Anılan Örnek Anasözleşmenin “Ortaklık Payı Dışındaki Ödemeler” başlıklı 21/1’inci maddesinde de; “Ortaklar taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif

amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılan miktarlardaki gider taksitlerini ödemek zorundadırlar...” hükümlerine yer verilmiştir.

Örnek anasözleşmenin 44 üncü maddesinin 2 nci fıkrasının 1 inci bendinde ise “Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esasları kapsayan bir yönetmelik hazırlayarak genel kurulun onayın sunmak, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikler konusunda da genel kurula teklif götürmek.” hükmü öngörülmüştür.

Bu itibarla, kanun ve anasözleşme hükümleri ile genel kurul kararlarını uygulamakla yükümlü bulunan yönetim kurulunca birden fazla ortaklık payına ve buna bağlı olarak birden fazla araca sahip olanlar hakkında Kanunun 23 üncü maddesi çerçevesindeki eşitlik ilkesi gereği genel kurul kararları ve yukarıda zikredilen anasözleşmenin 44 üncü maddesinin 2 nci fıkrasının 1 inci bendi çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, kooperatifinizde yeni ortaklık payı taahhüdü veya devir yoluyla birden fazla paya sahip olanların kooperatifte ikinci bir araçla çalışması ve buna bağlı olarak ikinci bir sıraya sahip olması gibi taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yaptırılmasına yönelik hususları düzenleyen yönetim kurulunca hazırlanmış ve genel kurulun onayına sunulmuş bir taşıma yönetmeliği ya da genel kurulca bu konularda alınmış bir genel kurul kararı bulunmaması durumunda, örnek anasözleşmenin “Ortaklığın Devri” başlıklı 16 ncı maddesindeki “Devir halinde eski ortağın kooperatife karşı **tüm hak** ve yükümlülükleri yeni ortağa geçer...” hükmü kapsamında ortaklığını devrederek kooperatif ortaklığından çıkan kişilerin ortaklık payı sebebiyle sahip olduğu paya ilişkin hakların (sıra hakkı gibi) ortaklığı devralan kişilerce kullanılmasının hakkaniyete uygun olacağı mütalâa edilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Genel Müdür Yardımcısı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Ortağın kooperatif adına ihaleye katılması.

..... BAKANLIĞINA  
(.....)

İlgi: 22.04.2015 tarihli ve 4282175 sayılı yazı

İlgi yazınızda, S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin 9.04.2015 tarih ve 2015-36 sayılı yazısı eki 28.05.2011 tarihli genel kurul tutanağında gündemin 8 inci maddesinin (c) bendiyle alınan karar gereğince, taşımali eğitim ihalelerinde kooperatif ortaklarının araçları ile yüklenici olarak kooperatif tüzel kişiliği adına katılıp katılamayacağı ile kooperatif ortaklarını temsilen ihale dökümanlarını teslim alma, teslim etme, sözleşme gibi benzeri işlemlerde kooperatif imza yetkililerinin imza atıp atamayacağı hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, kooperatifin faaliyetinin amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu hüküm altına alınmış olup, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6 ncı maddesinde de kooperatifin amacı; ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması olarak belirlenmiştir.

Bu itibarla, motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinin anasözleşmelerinde öngörülen amaç ve faaliyet konuları doğrultusunda ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında kooperatifin ve ortaklarının sahip olduğu taşıma yetki belgelerinin sağlayacağı yetkiler çerçevesinde yolcu, yük ve personel-öğrenci servis taşıma- hizmetlerini sunabilmeleri ancak, bu konudaki taşıma taahhütlerini yüklenmeleri ile mümkün olabilmektedir.

Diğer taraftan, kooperatifi temsil ve ilzamlı görevli olan yönetim kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55 ve 64 üncü maddeleri ile Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerin ilgili maddelerinde düzenlenmiş olup, bu görev, yetki ve sorumluluk genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler haricindeki kooperatifin amaç ve faaliyetleri kapsamında bulunan konuları kapsamakta ve yönetim kurulu bu hususlarda karar alabilmektedirler.

Öte yandan, Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerin ilgili maddesinde; *“Kooperatif adına düzenlenecek evrakın muteber olması veya kooperatifin ilzamlı için, kooperatif unvanı altında temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası gereklidir. Yönetim kurulu, kooperatifi temsil ve kooperatif adına imza atmaya yetkili şahısları kararla tespit eder ve bu kararın noterlikçe onaylanmış bir sureti, imzalarla birlikte tescil edilmek üzere Ticaret Sicili Memurluğuna verilir. Gerekğinde, yukarıdaki fıkra hükmüne göre hareket edilerek imza yetkisine sahip kimseler değiştirilebilir.”* denilmektedir.

Bu kapsamda, bahse konu yazınız eki genel kurul tutanağının 8 inci maddesiyle alınan kararların mevzuata uygun olduğu mütalâa edilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

.....  
Bakan a.  
Genel Müdür

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Ortağın taşımacılık ve  
komisyonculuk şirketi kurması

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 10.11.2016 tarihli ve 98056959-251.04/00020051791 sayılı yazınız.

İlgi yazınız eki S.S.....Şoförler ve Nakliye Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi yönetim kurulunun yazısında özetle; kooperatif ortaklarından ..... bir taşımacılık ve komisyonculuk şirketi kurduğundan bahisle bu durumun Kanun ve anasözleşme hükümlerine aykırı olup olmadığı hususunda bilgi talep edilmektedir.

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinde; "Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 2) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi veya 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9.maddesinde sayılan tüzel kişilerden olmak, 3) Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak, 4) **Taşıma komisyonculuğu yapmamak**, 5) Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak, 6) Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak," denilmekte olup aynı maddenin son fıkrasında ise maddenin 3 üncü bendinde öngörülen niteliğin (Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak) meslekle ilgili kuruluşlar ile vergi dairesinden sağlanacak belge ile kanıtlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Ortaklıktan çıkarma başlıklı 14 üncü maddesinde ise; "Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır. 1) 10 uncu maddede yazılı ortaklık şartlarını kaybedenler, 2)Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden otuz gün içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler. 3)Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar, ...Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine iptal davası açamaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı iptal davası hakkı saklıdır. Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir. Ortaklar bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar.

Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder” denilmektedir.

Yukarıda zikredilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden,

-Gerçek kişinin bizzat kendisinin taşıma komisyonculuğu yapması ile kendisinin kurduğu ve sadece kendisinin sahip olduğu veyahut sahip olduğu temsil ve ilzam yetkisiyle yönettiği (şirketin kooperatifin faaliyet alanında ve bölgesinde taşıma komisyonculuğu yapması) bir şirket vasıtasıyla taşıma komisyonculuğu yapması arasında esas bakımından bir fark bulunmadığı, bu sebeple anılan kişinin ya kooperatif ortaklığından veya kendisinin sahip olduğu yahut da sahip olduğu temsil ve ilzam yetkisiyle yönettiği (şirketin kooperatifin faaliyet alanında ve bölgesinde taşıma komisyonculuğu yapması) şirketten ayrılmasının uygun olacağı, bu kapsamda ilgiliye yazımız çerçevesinde bahsi geçen kooperatifin yönetim kurulunca bilgi verilerek gereğinin yapılmasının istenilmesi, aksi durumunda kişinin ortaklıktan çıkarılmasının uygun olacağı,

-Bununla birlikte, kişinin tek başına sahibi olmadığı veyahut tek başına temsil ve ilzam yetkisiyle yönetmediği bir şirketin ortağı olması durumunda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9 uncu maddesi kapsamında yapılacak bir işlemin bulunmadığı, mütalâa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.  
Genel Müdür

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04[KGM-17/825]  
Konu : K1 yetki belgesi ile ortaklık ilişkisi

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 23.11.2015 tarihli ve 87592452-251.05/00011917175 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi ortağı ..... 'e ait dilekçede özetle; K1 yetki belgesine sahip kişinin Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar

Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin ortaklık şartları başlıklı 10 uncu maddesindeki “Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak” şartını taşıdığı belirtilmekte ve kuruluş aşamasında ya da sonradan ortaklığa kabul veyahut ortaklığın devri aşamalarında bu kişilerden anılan maddenin son fıkrası kapsamında belge istenilmemesi (Vergi Dairesi, Oda) gerektiği belirtilmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10 uncu maddesinde “Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi ya da kamu veya özel hukuk tüzel kişisi olmak. 2) Yük taşımacılığı işi ile iştigal etmek. 3) Taşıma komisyonculuğu yapmamak. 4) Kooperatifin amacına uygun bir motorlu araca sahip olmak veya bu nitelikte bir aracı en az iki yıl süreyle kiralamak. 5) Aynı amaçlı başka bir yük taşıma kooperatifine ortak olmamak. 2’nci bentte öngörülen nitelik, faaliyete devam edildiğine ilişkin vergi dairesinden alınacak belge ve taşımacılık işi ile iştigal edildiğini gösteren ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşundan (Oda) sağlanacak tanzim tarihi itibarıyla 6 aylık süreyi aşmamış belge ile kanıtlanır. 4’üncü bentte belirtilen aracın, amaca uygun olduğunu kanıtlayıcı belgelerin (araç ruhsatı) güncel ve noter onaylı olması şarttır.” denilmektedir.

Diğer taraftan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 14 üncü maddesinde; “Ortaklık devredilebilir. Yönetim kurulu, ortaklığı devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşıması halinde bu kişiyi ortaklığa kabul eder.” hükmüne yer verilmiş olup, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklığın Devri” başlıklı 17 nci maddesinde de; “Ortaklık yazılı olarak yönetim kuruluna bildirilmek suretiyle 10 uncu maddedeki ortaklık şartlarını taşıyan kişilere devredilebilir. Yönetim kurulu bu şekilde ortaklığı devralan kişiyi ortaklığa kabulden kaçınmaz. Devir halinde eski ortağın tüm hak ve yükümlülükleri yeni ortağa geçer, kooperatifçe, bu devir sebebiyle taraflardan ayrıca bir ödemede bulunmaları istenemez.” hükmü öngörülmüştür.

Bu kapsamda, örnek anasözleşmenin 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının 2’nci bendinde öngörülen nitelik, faaliyete devam edildiğine ilişkin vergi dairesinden alınacak belge ve taşımacılık işi ile iştigal edildiğini gösteren ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşundan (Oda) sağlanacak tanzim tarihi itibarıyla 6 aylık süreyi aşmamış belge ile kanıtlandığından, kuruluş aşamasında ya da sonradan ortak olma veyahut devir yoluyla ortak olma süreçlerinde K1 Yetki belgesi sahiplerinin Odadan, Vergi Dairesinden belge getirilmeden ortaklığa kabulü mevzuata aykırılık teşkil etmekte olup, bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin de sorumluluklarını doğurmaktadır.

Öte yandan, örnek anasözleşmenin 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının 5 inci bendindeki "Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak" hükmüyle aracın ortağın taşımacılık hizmetinin pazarlanmasına uygun olması ve bu kapsamda Taşıma Yönetmeliği hükümleri gereği yetki belgesine sahip olması olarak anlaşılmasının gerektiği mütalâa edilmekle birlikte mer’i mevzuat gereği yetki belgesi sahibi olmayan ancak kooperatifin amacına uygun aracı bulunan kişilerin ortak olmasının engellenmesi mümkün bulunmadığından konu 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu Değişiklik çalışmalarında değerlendirilecektir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Ortaklık payıyla araç ilişkisi

**Sayın** .....  
...../.....

**İlgi:** 22.01.2015 tarihli ve 0 sayılı yazı

İlgi (a) dilekçenizde özetle; aracı olmaksızın ikinci bir ortaklık payı almak suretiyle eşitliğe aykırı olarak almış olduğu pay kadar diğer ortaklardan daha fazla iş alan ortakların, ortaklığa kabulde aranan en az bir payı taahhüt etmiş olması ve bu paya ilişkin bir aracı bulunması sebebiyle ortaklıktan çıkartılamadığı belirtilmekte ve konunun Bakanlığımızca değerlendirilerek bilgi verilmesi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak üzere Bakanlığımızca kuruluşuna izin verilen motorlu taşıyıcılar kooperatifleri; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında kurulan “değişir ortaklı” ve “değişir sermayeli” ortaklıklardır.

Bu kapsamda, Kanunun 19/1. maddesi mucibi kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması zorunlu olup, anasözleşmede hüküm bulunması durumunda da ortakların anasözleşmedeki azami payla sınırlı olmak üzere birden fazla pay taahhüt etmesi imkan dahilindedir.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununda ve Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinde, **bir ortaklık payının bir araca karşılık geldiğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, her ortağın en az bir ortaklık payının olması ve buna karşılık kooperatifin amacına uygun en az bir motorlu aracını kooperatif bünyesinde bulundurması zorunludur.**

Dolayısıyla, kooperatifin amacına uygun bir aracın karşılığı olan ortaklık payı sayısının anasözleşmede bulunması veyahut genel kurulda alınacak bir kararla belirlenmesi yerinde olacaktır.

Diğer taraftan, Örnek Anasözleşmenin 23'üncü maddesinin 6'ıncı bendinde "Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esaslarını tespit etmek"; 11'inci bendinde ise "Taşıma konularının tür ve niteliği ile önemi göz önüne alınmak suretiyle taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içinde yaptırılması konusundaki genel esaslar ile ilgili yönetmeliği tasdik etmek, bu yönetmelikte yapılacak değişiklikleri karara bağlamak" genel kurulun devir ve terk edemeyeceği görev ve yetkileri arasında gösterilmektedir.

Buna göre, taşıma hizmetlerinin sunulması sırasında meydana gelebilecek haksızlıklar ile ilgili hususlar dahil kooperatifin taşıma işlerinin bir sıra ve düzen içerisinde yürütülmesi ve bu konularda meydana gelebilecek sorunların giderilebilmesine yönelik usul ve esasların yönetim kurulunun teklifi, genel kurulun bilgisi ve onayı ile düzenlenecek bir "Taşıma İşleri Yönetmeliği" ile belirlenmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, birden fazla paya sahip olup tek bir araç ile bir paya sahip olan ortakların kooperatiften aldığı işten pay ile doğru orantılı olarak daha fazla iş alanlarla, bir paya sahip olup bir aracı ile iş alanlar arasındaki eşitliğin sağlanması için, mutlaka bu ortaklara da birden fazla pay alması ve tek bir araçla dahi olsa birden fazla paya sahip olup tek aracı olanların aldığı iş miktarı kadar da iş almasının sağlanması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.  
Genel Müdür V.

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04[KGM-41/2147]  
Konu : Ortaklıktan çıkarılanların  
Bakanlığımızca da ortaklıktan  
çıkarılması.

S.S. ....TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE  
...../.....

İlgi : 27.01.2016 tarihli ve 0 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, kooperatif ortaklarınızdan ..... 'nın kooperatif ortaklığından çıkarıldığından bahisle adı geçen kişilerin Bakanlığımızca da ortaklığının sonlandırılması talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun Ortalıktan Çıkarılma Esasları ve İtiraz başlıklı 16 ncı maddesinde; "Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkca gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkca gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar." hükmü öngörülmüştür.

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin Ortaklıktan çıkarma başlıklı 14 üncü maddesinde ise;

"Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır.

1)10 uncu maddede yazılı ortaklık şartlarını kaybedenler (**Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak**),

2)Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden otuz gün içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler.

3)Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar,

Çıkarma kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defteri ile ortaklar defterine kaydedilir. Kararın onaylı örneği çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere tevdi edilir. Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır.

Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir.

Ortaklar bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar.

Haklarında çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder." denilmektedir.

Yönetim kurulunca kişilerin kooperatif ortaklığından çıkarılmasına ilişkin yukarıda sıralanan prosedürün izlenmesi gerekmekte olup, yönetim kurulunca yapılan ortaklıktan çıkarılma işlemlerine bağlı olarak Bakanlığımızın ortaklık ilişkisinin sonlanmasına yönelik bir görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Ortaklıktan çıkarma

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

**İlgi:** 16.06.2014 tarihli ve 421.00001164798 sayılı yazı

S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifin Valiliğinizi (Ticaret İl Müdürlüğü) muhatap yazısında özetle; kooperatifin amaçlarına uygun olmayacak şekilde ortaklarından ikisinin araç ruhsatlarından “okul taşıtı” ibaresini sildirerek “grup taşımacılığı” belgesi aldıkları ve kooperatif ortaklarıyla haksız rekabette bulundukları belirtilmekte ve söz konusu kişilerin Kanun ve anasözleşme hükümleri gereği kooperatif ortaklığından çıkarılmasının gerekip gerekmediği hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun “Ortalıktan Çıkarılma Esasları ve İtiraz” başlıklı 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında; “Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkca gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkca gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar.” hükmü öngörülmüş olduğundan, ilgililere yönelik adı geçen kooperatifin anasözleşme hükümlerine göre yönetim kurulunca işlem yapılması gerekmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04  
Konu : Sıra hakkının kiralanması

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 09.04.2016 tarihli bilgi edinme başvurusu.

İlgi dilekçede özetle; S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Anasözleşmesinin 10 uncu maddesindeki ortaklık şartlarını kaybetmiş (Aracı bulunmayan) olanların ortaklığının devam ettirildiği ve dilekçe sahibinin de içinde bulunduğu bu kişilerin sıra haklarını ortak olmayan kişilere vererek 800,00-1000,00 TL arasında gelir elde ettiği belirtilmekte ve aracı bulunmayan motorlu taşıyıcılar kooperatifi ortağının yatırım amaçlı olarak ortaklığının devam ettirilmesi ile sıra hakkını kooperatifin amacına uygun aracı bulunan kişilere verip veremeyeceği hususunda bilgi talep edilmektedir.

Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6'ncı maddesinde de; kooperatifin amacının; ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçların karşılanması olduğu belirtilmiş olup, "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinin 1'inci fıkrasının 5 inci bendinde; "Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak" koşulu ortaklık şartları arasında gösterilmiştir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 8 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereği yönetim kurulu, ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorunda olup, aksine hareket eden yönetim kurulu üyeleri için Kanunun Ek 2/2 nci maddesi kapsamında cezai yaptırım öngörülmüştür.

Dolayısıyla yönetim kurulunca kooperatif ortaklarının diğer ortaklık şartları ile birlikte Karayolu Taşıma Yönetmeliği gereğince ortakların sahip oldukları taşıma yetki belgeleri (araçların plaka türüne) bazında araç şartını yerine getirip getirmediğinin de incelenmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, araca yönelik ortaklık şartını kaybeden gerçek ve tüzel kişilerin ortaklığını devam ettirme yönünde irade göstermesi ve söz konusu ortaklık şartını yerine getirmeyi taahhüt etmesi kaydıyla Türk Medeni Kanununun 3 üncü maddesinde yer alan iyi niyet esasları dahilinde Yargıtay kararları gereği 6 aylık süre içinde araçla ilgili ortaklık şartını yerine getirmelerine yönelik yönetim kurulunca bir süre tanınması gerekmekte olup, araçla ilgili ortaklık şartını verilen 6 aylık süreye rağmen de yerine getiremeyen ortakların ortaklıklarının devam ettirilmesi mümkün bulunmamaktadır. Bu kişilerin kooperatif anasözleşmesinin "Ortaklıktan Çıkarma" başlıklı ilgili maddesi kapsamında ortaklıktan çıkarılmaları ve "Ortaklığı Sona Erenlerle Hesaplaşma" başlıklı ilgili maddesi kapsamında da hesaplaşmanın yapılması gerekmektedir.

Bu itibarla, ilgi dilekçede bahsedilen hususun anılan kooperatif nezdinde yapılacak inceleme ile açıklığa kavuşturulması ile inceleme sonucunda düzenlenecek belgeye dayalı bir nüsha raporun Bakanlığımıza gönderilmesi ve dilekçe sahibine dilekçesinin incelemeye alındığının, inceleme sonucundan ayrıca bilgi verileceğinin ve Kanun, anasözleşme ve genel kurul kararlarıyla yüklendiği görevlerini yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri hakkında somut bilgi ve belgelerle birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunabileceğinin bildirilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı

Ek: Dilekçe (1 Sayfa)

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Sıra hakkını devralanın  
ortak olmak istememesi.

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi: 27.03.2015 tarihli ve 65933382-251.02/00006894091 sayılı yazı

İlgi yazınız eki S.S. .... Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Yönetim Kurulunun 10.03.2015 tarihli yazısında özetle; kooperatif ortaklarının Belediyeye başvurmak suretiyle ilgili dolmuş hattında sahip oldukları sıra hakkını devretmesine rağmen sıra hakkını devralan kişilerin kooperatife ortak olmak istemedikleri belirtilmekte ve kooperatif anasözleşmesinde değişiklik yapılmak suretiyle ortakların Belediyedeki sıra devrini yaparken devir alan kişinin kooperatife ortak olmayı peşin olarak kabul etmesi yönünde anasözleşme değişikliği yapıp yapılamayacağı ile kooperatif ortaklığına kabul edilen kişilerin sahip olduğu sıra hakkına binaen yaptığı taşımacılık işini devam ettirdiği sürece ortaklıkta kalması koşulunun getirilip getirilemeyeceği ve ilgili Belediyece sıra devri için yapılan başvuruda devralan kişiye yönelik olarak kooperatif ortaklığına girme şartı getirilip getirilemeyeceği hususlarında bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerin ilgili maddeleri gereği kişilerin, iradelerinin dışında kooperatife ortak olarak kaydedilmesi (sıra devri sebebiyle sırasını devreden ortağın ortaklıktan çıkması sırayı devralan kişinin ortaklığa kaydedilmesi) mümkün bulunmamakta olup bahse konu işlem kooperatifçilik ilkelerine (Açık kapı ilkesi) de aykırılık teşkil etmektedir. .

Öte yandan, ortaklık payına bağlı haklardan biri olan sıra hakkını devretmek suretiyle kooperatifle bir illiyet bağı kalmayan kişilerin kooperatif ortaklığından çıkarılmasına yönelik

anasözleşmeniz "Ortaklıktan Çıkarma" başlıklı ilgili maddesinde bir madde değişikliği yapılmasının uygun olacağı mütalâa edilmektedir.

Diğer taraftan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerine göre; Bakanlığımızca kooperatif ve üst kuruluşlarının kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ilişkin işlemler yürütülmekte olup, bahse konu olayın ilgili Belediye nezdinde çözüme kavuşturulması uygun olacaktır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Ortağın taşımacılık ve  
komisyonculuk şirketi kurması.

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 10.11.2016 tarihli ve 98056959-251.04/00020051791 sayılı yazınız.

İlgi yazınız eki S.S. ....Nakliye Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi yönetim kurulunun yazısında özetle; kooperatif ortaklarından .....'nin bir taşımacılık ve komisyonculuk şirketi kurduğundan bahisle bu durumun Kanun ve anasözleşme hükümlerine aykırı olup olmadığı hususunda bilgi talep edilmektedir.

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Şartları" başlıklı 10 uncu maddesinde; "Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, 2) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi veya 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9.maddesinde sayılan tüzel kişilerden olmak, 3) Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak, 4) **Taşıma komisyonculuğu yapmamak**, 5) Kooperatifin amacına uygun motorlu aracı bulunmak, 6) Aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak, " denilmekte olup aynı maddenin son fıkrasında ise maddenin 3 üncü bendinde öngörülen niteliğin (Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak) meslekle ilgili kuruluşlar ile vergi dairesinden sağlanacak belge ile kanıtlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Ortaklıktan çıkarma başlıklı 14 üncü maddesinde ise; "Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır. 1) 10 uncu maddede yazılı ortaklık şartlarını kaybedenler, 2)Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter

aracılığı ile yapılacak ihtarı takip eden on gün içinde bu yükümlölüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden otuz gün içerisinde de yükümlölüklerini yerine getirmeyenler. 3)Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar, ...Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine iptal davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı iptal davası hakkı saklıdır. Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir. Ortaklar bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar. Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlölükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder” denilmektedir.

Yukarıda zikredilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden,

-Gerçek kişinin bizatihi kendisinin taşıma komisyonculuğu yapması ile kendisinin kurduğu ve sadece kendisinin sahip olduğu veyahut sahip olduğu temsil ve ilzam yetkisiyle yönettiği (şirketin kooperatifin faaliyet alanında ve bölgesinde taşıma komisyonculuğu yapması) bir şirket vasıtasıyla taşıma komisyonculuğu yapması arasında esas bakımından bir fark bulunmadığı, bu sebeple anılan kişinin ya kooperatif ortaklığından veya kendisinin sahip olduğu yahut da sahip olduğu temsil ve ilzam yetkisiyle yönettiği (şirketin kooperatifin faaliyet alanında ve bölgesinde taşıma komisyonculuğu yapması) şirketten ayrılmasının uygun olacağı, bu kapsamda ilgiliye yazımız çerçevesinde bahsi geçen kooperatifin yönetim kurulunca bilgi verilerek gereğinin yapılmasının istenilmesi, aksi durumunda kişinin ortaklıktan çıkarılmasının uygun olacağı,

-Bununla birlikte, kişinin tek başına sahibi olmadığı veyahut tek başına temsil ve ilzam yetkisiyle yönetmediği bir şirketin ortağı olması durumunda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9 uncu maddesi kapsamında yapılacak bir işlemin bulunmadığı, mütalâa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....  
Bakan a.  
Genel Müdür

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930-251.04[KGM-10/2790]  
Konu : Yönetim kurulu kararına uymayan ortaklara ceza verilmesi.

..... VALİLİĞİNE  
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 03.02.2016 tarihli ve 36269798-251/00013568292 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, kooperatif araçlarına 31.01.2016 tarihine kadar (GPRS) Araç Takip Sistemi takılması hakkında yönetim kurulu olarak oy birliği ile karar alındığından bahisle anılan tarihe kadar alınan karara uymayan ortaklara ceza verilmesinin Kanun, anasözleşme ve iyi niyet esaslarına aykırı olup olmadığı hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, kooperatifin faaliyetinin amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu hüküm altına alınmış olup, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6 ncı maddesinde de kooperatifin amacı; ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması olarak belirlenmiştir.

Bu itibarla, motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinin anasözleşmelerinde öngörülen amaç ve faaliyet konuları doğrultusunda ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında kooperatifin ve ortaklarının sahip olduğu taşıma yetki belgelerinin sağlayacağı yetkiler çerçevesinde yolcu, yük ve personel-öğrenci servis taşıma- hizmetlerini sunabilmeleri ancak, bu konudaki taşıma taahhütlerini yüklenmeleri ile mümkün olabilmektedir.

Diğer taraftan, kooperatifi temsil ve ilzamla görevli olan yönetim kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55 ve 64 üncü maddeleri ile Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerin ilgili maddelerinde düzenlenmiş olup, bu görev, yetki ve sorumluluk genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler haricindeki kooperatifin amaç ve faaliyetleri kapsamında bulunan konuları kapsamakta ve yönetim kurulu bu hususlarda karar alabilmektedirler.

Ayrıca, Kooperatifleri temsil ve ilzamla görevli yönetim kurulları, Kanun ve anasözleşme hükümleri ile mevzuata aykırı bulunmayan genel kurul kararlarını uygulamakla yükümlü bulunduğundan, bilgi talep edilen hususun kooperatifiniz anasözleşmesi ile varsa taşıma işleri yönetmeliği ve genel kurul kararları kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı

**T.C.**  
**GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**  
**Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

**Sayı** : 96968930/251.04  
**Konu** : Yönetim kurulu üyeliğine seçilen  
şirketin temsilci bildirmemesi.

S.S .....KAMYONCULAR VE DAMPERCİLER MOTORLU  
TAŞIYICILAR KOOPERATİFİNE  
...../.....

İlgi : 17.08.2015 tarihli ve 0 sayılı yazı.

İlgi dilekçenizde, 04.08.2015 tarihinde yapılan olağan genel kurul toplantısında kooperatifiniz ortağı Yiğidim Nakliyat Madencilik Gıda Orman Ürünleri İnşaat Malzemeleri İthalat İhracat Sanayi Tic.Ltd. Şirketinin yönetim kurulu üyeliğine seçildiği ancak, bahse konu şirketin bugüne kadar şirketi temsile yetkili kişiyi kooperatife bildirmediğinden dolayı tecil ve ilan işlemlerinin yapılamadığı belirtilmekte ve kooperatifin zarara uğramamasına binaen yapılması gereken işlemler hakkında bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55 inci maddesinin son fıkrasında; “Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir.” denilmekte olup, Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 43 üncü maddesinin 2 ncı fıkrasında ise;” yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, yukarıdaki şartları taşıyan gerçek kişiler vasıtasıyla temsil edilirler.” hükmü ve Medeni Kanunun 50 inci maddesi uyarınca; tüzel kişinin iradesinin organları aracılığıyla açıklanabildiği gözetilerek, tüzel kişiliğin kooperatifin yönetim kurulu üyeliğine seçilmesi durumunda, tüzel kişiliğin yetkili organlarınca; bu tüzel kişiliğin yetkilisi veya hissedarı olup olmadığına bakılmaksızın, kooperatif anasözleşmesinde gösterilen yönetim kuruluna seçilme şartlarını taşıyan bir gerçek kişinin tüzel kişiliği **temsilen atanması** ve bu kişinin **kooperatife bildirilmesi** gerekmektedir.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 8 inci bendi gereği, yönetim kurulu üyeleriyle kooperatifi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadlarının tescil ve ilanı zorunlu olduğundan Kanunun 62 nci maddesi mucibi kooperatif yönetim kurulunun, kooperatifi temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkiye dayanan *kararların* noterlikçe tasdikli örneğini ticaret siciline verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu kapsamda Bakanlığımızca hazırlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi örnek Anasözleşmesinin “Görev Bölümü ve Toplantılar” başlıklı 45 inci maddesi; “Yönetim kurulu üyeleri, seçimi takiben yapacakları ilk toplantıda aralarından bir başkan bir ikinci başkan gereğine göre de birer katip ve muhasip üye seçerek görev bölümü yaparlar.” şeklinde düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerin “Genel Kurul Kararlarının Tescili ve İlanı” başlıklı ilgili maddelerinde ise; “Toplantıya çağrının usulüne uygun yapıldığını gösteren belgeler ile ortaklar cetveli ve genel kurul tutanağı toplantı tarihinden itibaren 15 gün içinde Ticaret Sicili Memurluğuna verilmekle birlikte gerekli tescil ve ilan işlemi yaptırılır” hükmü yer almakta olup, Kooperatifler Kanununun 98 nci maddesi yollaması ile gidilen Türk Ticaret Kanununun 422/2’nci maddesinde de; genel kurul tutanağının noterce tasdikli bir örneğinin yönetim kurulu tarafından ticaret siciline verilmesi ve tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilan ettirilmesi gerektiği belirtilmiş, aynı Kanunun 30 uncu maddesinde ise “Kanunda aksine hüküm olmadıkça, tescile talep müddeti on beş gündür” denilmektedir.

Ayrıca, konu ile ilgili Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 33 üncü maddesinde; “(1) Kanunda ve bu Yönetmelikte aksi düzenlenen hallerin dışında tescili isteme süresi onbeş gündür. Müdürlüğün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre bir aydır.

(2) Bu süre;

a) Tescili gerekli işlemin veya olgunun gerçekleştiği,  
b) Tescili gerekli işlemin veya olgunun tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmesine veya iznin alınmasına bağlı olan durumlarda, bu senet veya belgenin düzenlendiği veya iznin alındığı,

c) Tescili gerekli işlemin veya olgunun tamamlanması bildirimin alınmasına bağlı olan durumlarda ise bildirimin alındığı, tarihten itibaren başlar.” hükmü öngörülmüş olup, 36 ncı maddesinde ise; “Tescil edilmesi gereken bir olgunun ilgisi tarafından tescil ettirilmediğini haber alan müdürlük, tescil başvurusunda bulunmakla yükümlü kişileri, otuz gün içinde tescil başvurusunda bulunmaya veya tescili gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır. Bu davette, kanuni dayanaklar gösterilmek suretiyle davetin gerekçesi, tescili gereken belgeler ve tescil yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin yaptırımları belirtilir.

(2) Birinci fıkra gereğince yapılan çağrı üzerine, süresi içinde tescil isteminde bulunulmaması veya kaçınma sebepleri bildirilmiş olmasına rağmen kaçınma sebeplerinin yeterli görülmemesi halinde müdürlük, durumu sicil bulundığı yerdeki ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine bildirir. Mahkemenin tescile hükmetmesi halinde olgu resen tescil edilir.

(3) Müdürlükçe verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan e kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında ((2) Sicil müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunmayan ve kaçınma sebeplerini de bildirmeyen kişi, sicil müdürünün teklifi üzerine mahallin en büyük mülki amiri tarafından bin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır) öngörülen idari para cezasıyla cezalandırılır.” hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki hükümler kapsamında görev dağılımının yapılacağı toplantıya bahse konu şirketin katılımı hususunda şirkete (ispat edilebilir belge ile) bildirimde bulunulmak suretiyle şirket temsilcisinin toplantıya icabetinin sağlanmasıyla birlikte gerekli prosedürün tamamlanarak genel kurul toplantısında alınan kararların tescil ve ilana tabi olanları ile yönetim kurulu görev dağılımının tescil ve ilan ettirilmesi gerekmektedir.

Bahse konu bildirim sonucunda şirket tarafından gerekli işlemlerin yapılmaması durumunda diğer üyeler ile görev dağılımının yapılması (şirketin sadece üye olarak yer aldığı, imza yetkisinin verilmediği, yani kooperatifi temsil ve ilzam edemeyeceği bir görev dağılımı kararı) ve tescile tabi hususların tescil ve ilan ettirilmesinin mümkün bulunduğu mütalaa edilmektedir.

Her halükarda tescil ve ilan işlemlerinin yaptırılamaması durumunda kooperatifin faaliyetinin yürütülememesi ile Sicil Yönetmeliğinin 33 ve 36 ncı maddesi kapsamında zarara uğraması durumunda bu zarar ya da zararların ilgili şirketten tahsil edilmesine yönelik yargı organlarına başvurulması da imkan dahilindedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.  
Daire Başkanı